

майна подружжя // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21 грудня 2007 р. № 11.

4. Про поділ майна подружжя // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 квітня 2016 р. №6-486цс16.

Левчук Владислав Сергійович,

студент 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Завальнюк С.В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

Статтею 3 Конституції України закріплено основоположний принцип пріоритетності прав людини та її духовних благ порівняно із іншими соціальними цінностями. На забезпечення цього положення було визначено низку основоположних прав і свобод людини. Одне з них вказане у ст. 55 Основного Закону, яка передбачає можливість судового захисту особистих прав, порушених неправомірними діями як в кримінальному, так і в цивільному процесі, шляхом подання позову про відшкодування моральної шкоди.

Варто зазначити, що в Україні інститут відшкодування моральної шкоди є доволі молодим, та містить деякі проблемні питання. Тому не дивлячись на доволі детальне дослідження даного аспекту визначними вченими, такими як Йоффе О.С., Калмиков Ю. Х., Підпригора О.А., Подзолкін І.В, й нині є проблемні питання, що й обумовлюють актуальність даного дослідження.

Моральну шкоду варто визначити втрати немайнового характеру, внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» моральна шкода може полягати, зокрема: у приниженні честі, гідності, престижу або ділової репутації, моральних переживаннях у зв'язку з ушкодженням здоров'я, у порушенні права власності (в тому числі інтелектуальної), прав, наданих споживачам, інших цивільних прав, у зв'язку з незаконним перебуванням під слідством і судом, у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного громадського життя, порушенні стосунків з оточуючими людьми, при настанні інших негативних наслідків.

Проблемним питанням при відшкодування моральної шкоди є розрахування розміру компенсації за завдання моральної шкоди. Безсумнівно вказаний вид шкоди не може бути визначений аналогічно майновій, оскільки емоційні та моральні страждання не оцінюються у вартісній формі.

В науці існує думка, що при визначенні способу та розміру компенсації моральної шкоди суди мають використовувати можливість такої компенсації шляхом застосування способів, які не пов'язані із майново-грошовим відшкодуванням. Зокрема, Р. О. Стефанчук пропонує компенсовувати завдання моральної шкоди шляхом визнання судом факту порушення права та добровільне вибачення особи, яка його порушила [1].

Для визначення розміру компенсації за завдання моральної шкоди О. В. Грищук пропонує систему критеріїв, головними з яких є характер, обсяг та тривалість негативних психічних процесів; стан здоров'я потерпілого, тяжкість завданих тілесних ушкоджень; значення змін у особистих та професійних стосунках у зв'язку із скоєнням протиправних діянь; характеристика сторін конфлікту, мотиви їхньої поведінки, а також майновий стан сторін [2].

По при зовнішню привабливість вказаного підходу, пропонована методика не дозволяє враховувати індивідуальні особливості конкретного потерпілого та справи, а тому її використання може призвести у перевтілення компенсації за завдання моральної шкоди у штраф, що суперечить сутності інституту моральної шкоди.

На мою думку, при вирішення питання про розмір компенсації моральної шкоди слід уникати від фіксованих меж компенсації моральної шкоди та орієнтувати суддів на максимально ґрунтоване встановлення обставин завдання моральної шкоди, її наслідків, принципів юридичної відповідальності та компенсації моральної шкоди.

Не менш актуальним та проблемним залишається питанням, з яким виникають найбільші складнощі на практиці є доказування факту спричинення моральної шкоди. Практикуючі юристи вказують, що вирішення вказаного питання можливе лише шляхом отримання показань від потерпілої сторони та свідків. Проте, як свідчить судова практика, досить часто такі докази є недостатніми для задоволення позову [3].

Зважаючи на те, що в даних справах основними є суб'єктивні явища які майже не можливо виміряти або зафіксувати, вважаю, що суддям доцільно приділяти більш детальну увагу показанням сторін та свідків по справі та використовувати їх у якості доказів до матеріалів справи. Однак, на мою думку, такі свідчення мають бути підкріплені документами, що вказують на глибину душевних переживань та пов'язані з цим матеріальні витрати.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведені положення, можна зробити висновок, що попри достатню урегульованість нормами права, інститут відшкодування моральної шкоди має деякі проблемні питання на практиці, що є не допустимим, оскільки це обмежує право людини на судовий захист. З огляду на це, вважаю, важливим дотримання висвітлених рекомендацій при вирішенні вказаних питань.

Література:

1. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному права: автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.03 «Громадянське право; сімейне право; громадянський процес; міжнародне приватне право» / Р.О. Стефанчук. – Київ, 2007. – С. 19-20
2. Гришук О.В. Права людини на компенсацію моральної шкоди (загальнотеоретичні аспекти).- Львівський національний університет ім. І. Франка.- 2012.-С. 32
3. Коршакова О.М. Проблематика відшкодування моральної шкоди за позовами про захист прав споживачів/ О.М. Коршакова// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.- 2015.- № 1.- Том. 2.-С. 27-29

Лопоха Катерина Володимирівна,

*студентка 6 курсу факультету заочного та вечірнього навчання
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: д.ю.н., професор Харитонов Є.О.*

ЗАХИСТ МАЙНОВИХ (НЕМАЙНОВИХ) ПРАВ ДИТИНИ ПРИ РОЗЛУЧЕННІ БАТЬКІВ

Сім'я є первинним та основним осередком суспільства, яку складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Народившись, дитина отримує право жити і виховуватися у сім'ї, знати своїх батьків, отримувати від них захист своїх прав і законних інтересів.

Сімейний кодекс України визначає, що мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою.

Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини.

У разі наявності неповнолітніх дітей розлучення відбувається у судовому порядку. Цивільний процесуальний кодекс наділяє дітей під час цього певними правами: